

Најзад, када је реч о нашим просторним могућностима, и неким предузетим активностима у вези са тим, а о којима је било речи, дозволите да вас обавестим.

Зграда је зидана за 1500 студената и 25 наставника. Колико нас данас живи у њој у нашим аулама, учионицама, сви знамо, видимо и осећамо. Због свега тога сачињен је план дозифивања спрата на нашој згради, под нет је захтев, постоје обећања. Наше потребе се уважавају, а дотада ми сами морамо чинити сваким даном напоре да услови рада и живота буду што је могуће повољнији. Готово је сигурно да ће идуже школска година бити још сложеније стање па ћемо морати користити просторије и ван овога Факултета.

ЗАКЉУЧЦИ КОНФЕРЕНЦИЈЕ ПРАВНОГ ФАКУЛТЕТА

оджане 12. и 16. децембра 1974. и 13. јануара 1975. године

У светлу закључака X Конгреса Савеза комуниста Југославије, VII Конгреса Савеза комуниста и Плана рада СК Правног факултета, — сва питања наставе, и то како питања система, садржине, методологије извођења наставе, тако и питања режима студија треба решавати што је могуће пре са циљем да се нашем самоуправном друштву обезбеде правнички кадрови који ће моћи, идејно-политички правилно усмерени управо путем наставе, и да правилно разумеју и примењују наше позитивно право и да учествују у изградњи самоуправног права на свим нивоима у складу са законитостима нашег друштвеног развоја и са задацима изградње самоуправних односа радника у удруженом раду, као носилаца целокупности нашег друштвеног живота и развоја. При томе принципи нашег друштвеног поретка постављени у новом Уставу и у документима последњих конгреса Савеза комуниста треба да буду основно мерило система и садржине наставе на нашем Факултету, тако да ништа не сме бити пропуштено као што ништа не сме бити на сметњи да са нашег Факултета излазе кадрови који ће бити активни борци, на пољу права — правне праксе и теорије — за изградњу стварних социјалистичких односа, а што сигурно захтева темељите и значајне промене у целини наставног процеса на Правном факултету.

Полазећи од овога, Конференција Савеза Комуниста Правног факултета у Београду закључује:

I. — Питање наставног плана треба што пре решити, посебно и зато што без решавања тог питања није могуће донети Статут Правног факултета, за чије доношење су већ протекли сви прописани рокови, тако да сама та чињеница изазива негативну оцену нашег рада и залагања на једном оваквом приоритетном и политички значајном и одговорном питању.

При решавању питања наставног плана, потребно је руководити се следећим основним школско-политичким ставовима:

1. Наставни план треба, у највећој могућој мери, а свакако више него до сада, да обухвати као посебне предмете оне материје које

чине суштину нашег друштвеног и правног уређења, како би и на тај начин и садржински и васпитно студенти били што непосредније и што целовитије упознати са основним правним установама којима се данас и карактерише и битно разликује наш правни систем (нпр. друштвена својина, право самоуправљања, изградња самоуправног нормативног система посебно у организацијама удруженог рада, и сл.).

2. — Треба проучити могућност обраде, путем правних предмета у наставном плану, извесних за нашу државу значајнијих питања, која данас представљају посебну комплексну, али и целовиту и самосталну проблематику као на пример право развоја.

3. — Предузети мере да се већ ове школске године почне настава из предмета Теорија марксизма.

4. — Извести нужне последице по наставни план на Правном факултету из чињенице да су створени посебни факултети (нпр. Економски факултет, Факултет политичких наука, социолошка група на Филозофском факултету) који сада формирају посебне стручњаке за многа радна места на којима су раније радили дипломирани правници, тако да неки предмети у нашој настави треба да буду више усмерени за разумевање појава које се правом регулишу, што би требало да има за последицу сажимање и сужавање таквих материја и предмета.

5. — С обзиром на нужност увођења у наставни план извесних нових посебних предмета, биће неопходно било изоставити било спајати неке од данас постојећих предмета.

Такође је потребно, с обзиром да наставни план треба у целини да буде у служби концепта који је израз досадашњих потреба нашег друштва, проучити сврсисходност постојећег распореда предмета по годинама.

6. — На место група опционих предмета прећи на појединачне опционе предмете — с тим да би могло бити довољно да студенти обавезно полажу само по један опциони предмет на III и IV години студија.

7. — Приликом доношења одлука сходно овим ставовима, потребно је да се с једне стране ослободимо сваког субјективизма и зачарености у традиционалне групације предмета које вучемо годинама као да се ништа битно и суштаствено не догађа у нашем друштву па и праву, а с друге стране да учинимо један предлог којим ћемо показати да је право нашег самоуправног друштва у својим основним појавама и установама заиста ново и другачије од оног што је раније постојало.

II. — Значај ревизије, осавремењивања и актуелизирања наставних програма појединих наставних предмета врло је велики, посебно ради њиховог усклађивања са уставним променама и новом поделом законодавне надлежности у нашој земљи. То питање је свакако у тесној вези са питањем наставног плана, али се она ипак не морају истовремено решити, мада би, такође, брзо требало довести до краја и питање наставних програма, и то како у вези са њиховом садржином тако и у вези са њиховим обимом имајући у виду способност и могућност просечног уредног студента да све предмете једне школске године заиста и може да савлада у току године.

Увези са израдом наставних програма треба посебну пажњу убудуће посветити и питањима уџбеника, и то са свих становишта.

Није мали број уџбеника који су са додацима (разним социологијама, нпр.) или чак и без додатака предимензионирани, педагошки на нивоу, који сасвим не задовољава, по структури излагања недовољно прикладни итд. Посебна пажња мора бити посвећена идејној и стручној страни уџбеника, а такође и околности да се уџбеник пише за студенте. Колективни начин писања уџбеника до сада је врло мало практикован, иако постоји низ разлога који указују да би не мали број недостатака од којих пате наши уџбеници био мање присутан, а можда неки и елиминисани кад би уџбеници били плод рада више аутора.

Понављање и поклапање исте (или скоро исте) материје у разним предметима одавно је предмет пажње факултетске (и не само факултетске, укључујући ту и X Конгрес СКЈ) јавности. Ово питање ваља решити до 15. априла ове године.

Измена садржине наставног програма значи, поред осталог, одстрањивање сувишног историцизма и енциклопедизма. Непотребни историцизам не налази се само у историјским предметима већ практично у свим предметима.

Посебну пажњу ваља посветити Римском праву и редуцирати га на најужу меру.

Питање историцизма и Римског права ваља решити до краја ове школске године.

III. — Кваилет наставе у свим њеним облицима ваља подићи на виши ниво. Иако педагошке, стручне, идејне и друге способности у свих наставника нису подједнако присутне (а то и не могу), нико не треба нити може бити задовољан постигнутим. На томе се недовољно ради, што има за последицу опадање интересовања слушалаца за наставу, мада има наставника који у савремене мисаоне токове успешно укључе слушаоце и тако слушаоца претварају у своје делатне сараднике.

Систем извођења наставе треба све више изграђивати у циљу остваривања што непосреднијих контаката између наставног особља и студената и у циљу што систематичнијег и активнијег учешћа студената у извођењу свих облика рада у току наставног процеса.

Другови Владета Станковић и Тонка Карло сматрају да би реформи требало остваривати и помоћу промена организационих облика извођења наставе. Они су конференцији изложили своју замисао. Конференција сматра да надлежна самоуправна тела и органи треба да изврше анализу изнетих мишљења и да у зависности од резултата тог разлагања предложе увођење побољшања у мери у којој би представљала унапређење постојећег стања ствари.

Ваља уводити праксу да тамо где се покаже потреба, поједине партије из одређене дисциплине предају они наставници који су најбољи познаваоци дате проблематике.

Наставници треба да уједначе критеријум оцењивања на испитима. Неретко студенти исте радности са приближно истом обдареношћу добијају веће оцене само зато што дуже студирају и стога незаслужено стичу бољи основ за разне привилегије и приоритете у запошљавању и избору

за одређена звања. Ову околност реформа, а ни начела самоуправног социјалистичког друштва, не могу занемарити. Уз то уочено је да се студентима са највишим оценама оцене неретко „натежу“ да им се не би „кварио просек“. Оваквим појавама ваља се оштро супротставити.

Посебну пажњу треба посветити даљем изграђивању вежби као облик рада, с тим да би овом питању требало прилазити диференцирано с обзиром на врсту и природу појединих наставних предмета и с обзиром на поједине године студија.

У заједници са будућим корисницима правничких кадрова требало би развијати систем праксе студената у организацијама удруженог рада, и то како у току школске године тако и у току летњег распуста.

Потребно је изналазити решења за учешће стручњака са других факултета, института и сл., а такође из судова, државних органа, радних организација итд. у васпитно-образовном процесу на Факултету.

Они би могли да нам укажу на недостатке наших постојећих наставних планова и програма као и на тежишна питања сложене и стално покретне стварности.

IV. — Режим студија представља једно од најактуелнијих и за живот студената најзначајнијих питања. Режим „године за годину“ дао је извесне резултате, али је чињеница да су се изменили многи услови и показатељи који су довели до увођења досадашњег режима студија (мада је дискутабилно питање да ли су основне претпоставке на којима је односни режим заснован биле резултат дубљег понирања у суштину проблема). У светлости тих нових услова, и уз предузимање мера да се сачувају позитивни ефекти (у мери у којој они уистину постоје) досадашњег режима студија, треба приступити испитивању ревизије и промене режима студија. Има одређену тежину и чињеница да су скоро сви факултети нашег Универзитета већ у већој или мањој мери променили ранији општеприхваћен режим студија.

Крутост поменутог режима огледа се, између осталог, и у томе што је он потпуно неосетљив за социјалну страну проблема која највише тангира студенте из сиромашних средина и има за резултат дискриминацију студената права, па и продужење завршавања студија.

Посебно треба проучити проблематику ванредних студија и у зависности од резултата анализе модификовати наставни програм, облике наставе, режим студија, па евентуално и наставни план у зависности од врсте послова на којима студенти већ раде. Овај посао ваља обавити до краја ове школске године.

Дужина студија која је скоро два пута већа од времена законом предвиђеног, доказ је да постојећи систем образовања, укључујући ту све компоненте које га сачињавају и све чиниоце које у њему учествују, почива на непоузданим поставкама. Ту лежи кључни проблем и самоуправна тела и сви делови нашег колектива треба да приђу његовом темељитом проучавању и решавању. Овај посао ваља обавити до краја летњег семестра.

Наставници и ненаставно особље не могу избећи део одговорности (а он није мали) за постојеће стање ствари које је друштвено неподношљиво. Ваља стално имати на уму позицију у коју је X Конгрес СКЈ

ставио све наставнике одредивши им бројне, сложене, тешке и изузетно значајне задатке, а један од њих јесте и овај: „Неопходно је појачати обавезу и одговорност свих чинилаца васпитно-образовног процеса за резултате учења и студирања” и „у ефикасности у скраћивању трајања студија”.

Такође ваља заострити питање одговорности студената за уредно, квалитетно и благовремено завршавање студија. Треба изнаћи механизам који би стално и ово поуздано пратио. Свако ће морати да сноси последице за нерад и злоупотребу права на студирање ако законом предвиђени рок прекорачи. Извесна толеранција обухватила би само оне случајеве који су довољно разложни и на несумњив начин доказани.

V. — Учинити све што је потребно и могуће да се побољшају објективни услови за успешан рад Факултета. То се посебно односи на просторије и наставнички кадар Факултета, који су недовољни за остварење свих задатака Факултета који се намећу реформом. Овде, такође, долази и питање рационалнијег коришћења постојећег простора и кадра.

Одговарајуће мере предузети и у погледу организације и рада администрације, са чијим устројством и учинцима никако не можемо бити задовољни. Треба створити услове за брже и непосредније обављање послова студената са стручним службама Факултета.

VI. — У раду на реформи наставе ангажовати све комунисте и радне људе на Факултету, тако да овај рад треба у овом моменту да представља основни показатељ делатности свих, а посебно и одговорности комуниста. Конференција констатује да активност катедара у домену реформе није била на висини која се с разлогом могла очекивати, али очекују да ће то бити у наредном периоду.

Потребно је одмах у раду на реформи укључити све заинтересоване кругове и структуре у нашем друштву, а нарочито новоформиране интересне заједнице.

VII. — Развити што више све облике рада Факултета којима би се пружала нашем друштву помоћ у изградњи потребних правничких кадрова и у обради појединих савремених правних проблема. У томе смислу изграђивати систем перманентног образовања правника и систем специјализације и усавршавање правника с обзиром на потребе појединих радних места. У том циљу такође интензивирати научни рад на Факултету и водити уређивачку политику часописа „Анали”.

Интензивно проучавање наше праксе битан је услов за развој научне мисли подобне да стално даје прилог развоју самоуправног друштва. До сада у овом домену није много учињено, тако да нам је неретко више позната страна пракса него домаћа. Ово се, поред осталог, може закључити и из дела многих дисертатора.

Процес повезивања Факултета са привредом и другим самоуправним институцијама ваља интензивно наставити, имајући у виду и интерес који оне испољавају у овом погледу. При томе се све мора радити са особитом пажњом. Одговорност и квалитет рада претпоставке су чије је присуство овде наглашено присутно.

Дужност је Факултета као целине и свих његових органа и организација па и сваког појединца да се у остваривању ове задаће до краја

залажу и да се боре против појединачног или групног менаџерства и учешћа у пословима мимо Факултета.

VIII. — Комунисти Правног факултета треба да се залажу да се рад на доношењу Статута Факултета убрза, како би његов Нацрт био готов и стављен на дискусију најдаље до 1. фебруара 1975. године, и како би надлежни самоуправни органи на Факултету донели текст Статута пре завршетка предавања у овој школској години.

IX. — Из излагања делегата, и једног броја наставника који нису делегати, спознаје која се темељи на досадашњим расправама на тему реформе, одлука VII и X Конгреса о реформи високог школства и др., Конференција закључује да укупан наставно-образовни процес заостаје за потребама друштва.

Реформа, чија је целовитост омеђена, интегрални је део преображаја друштва и треба да се доследним залагањем и стваралачким напором сваког члана СК, огранка СК и свих субјеката истински окренутих будућности остварује и временом у целини оствари. Сложеност и далекосежност посла није покриће да се одмах не пређе на остваривање задатака. Оклевање би само ишло на руку онима којима одговара статус кво. Реформа мора бити искључиво у функцији потреба нашег друштва данас и још више нашег друштва сутра. То је параметар од кога стално ваља полазити.

X. — Конференција констатује да је план рада који је, крајем 1973, израдила и усвојила наша Организација у пуном складу са одлукама X Конгреса СКЈ и VII Конгреса СКС. Отуда су сви чланови наше Организације дужни да и даље раде на његовој реализацији.

XI. — Конференција констатује да је наша Организација програмски прихватила и у досадашњем раду делимично разрадила и остварила систем марксистичког образовања. Перманентни курс идејно-политичког оспособљавања чланства, клуб младих марксиста, семинари, радови поводом празника рада — Првог маја и др. до сада су дали задовољавајуће резултате и указују на стазу којом се ваља кретати. Облици рада и њихова садржина нису тиме исцрпљени. Они само указују на могућности подручја за ново у нашем раду и васпитно-образовној делатности уопште.

Конференција прихвата програм предмета Марксизам и савремено друштво који јој је изложен.

XII. — Конференција констатује да је СК увек када је вршио суштинске анализе стања у нашој средини и шире, изналазио праве одговоре на основна питања и прелазио у акцију чија је сврха превазилажење постојећег стања и стално унапређивање достигнутог, ма колико ово носило атрибуте наших могућности у датом тренутку и наших хтења уопште, наилазимо на појачан отпор одређених група које су на разне начине покушавале и покушавају да нас наведу на пут који заобилази кључне проблеме или, пак, да их само периферно додирује.

То је случај и са проблематиком реформе. Конференција не сматра да је питање одговорности за таква понашања, укључујући ту и непоштовање заузетих ставова око паритетног учешћа студената у самоуправним телима Факултета, скинуто с дневног реда.

XIII. — Конференција налаже секретаријату Конференције и наставничком огранку да темељно претресу спровођење у живот и ставова СК о кадровској политици и да секретаријат о томе поднесе извештај Конференцији.

Конференција посебно налаже Секретаријату конференције дужност да се без одлагања испитају разлози и оцене отпори који су онемогућавали и онемогућавају реализацију ставова и закључака наше Организације о групи наставника и асистената са којим смо се у минулом периоду сукобили, а посебно на мартовској конференцији 1973. године и да о томе поднесу извештај Конференцији.

XIV. — Сваки члан СК дужан је да се у свим самоуправним и другим телима, органима и организацијама залаже за остваривање напред наведених ставова и закључака, те да се супротстави понашању које не би било у складу са изложеним ставовима и задацима. Питање одговорности мора се заострити, без обзира на то о коме је реч, јер у СК више не може бити чланова првог и другог реда.

КОНФЕРЕНЦИЈА САВЕЗА КОМУНИСТА
ПРАВНОГ ФАКУЛТЕТА У БЕОГРАДУ